

Propovijed o povjerenju (PoP)

Matej 5 - 7

Večeras, ovim kratkim (prigodnima) razmišljanjem i sutrašnjim na Božić, započinem(o) niz propovijedi o tekstu u Mateju 5-7, o takozvanoj 'Propovijedi na gori', a koja je meni bliža pod imenom 'Propovijed o povjerenju' (objasnit ću zašto kad za to dođe vrijeme). Večeras, nekoliko Da ste u mogućnosti vidjeti izvorni tekst 5.3-12 on bi izgledao ovako nekako:

BLAGOSIROMASIMADUHOVNJIHOVOJEKRALJEVSTVONEBESKOBLAGOOŽALOŠĆENIMAONIĆE SEUTJEŠITIBLAGOKROTKIMAONIĆEBAŠTINITIZEMLJUBLAGOGLADNIMAIŽEDNIMAPRAVEDNOSTION IĆESENASITITIBLAGOMILOSRODNIMAONIĆEZADOBITIMILOSREDEBLAGOČISTIMASRCEMONIĆEBOGAG LEDATIBLAGOMIROTVORCIMAONIĆESESINOVIMABOŽJIMZVATIBAGOPROGONJENIMAZBOGPRAVED NOSTINJIHOVOJEKRALJEVSTVONEBESKOBLAGOVAMAKADVASZBOGMENEPGRDEIPROGNAJUISVE ZLOSLAŽUPROTIVVASRADUJTESEIKLIČITEVELIKAJEPLAĆAVAŠANANEBESIMATAPROGONILISUTAKO PROROKEPRIJEVAS

Bez razmaka između riječi, bez velikih i malih slova, bez interpunkcija. Zato nam je važno unijeti malo reda u tekst. Dokučiti gdje mu je glava i rep, od kojih je cjelina sastavljen. Prijedlog podjele teksta:

(1) 5. 1-16	5. 17-20	(2) 5. 21-47	5. 48
Narod kraljevstva	Zahtjev nove (veće) pravednosti	Nova pravednost: misli, riječi i djela	Zahtjev savršenstva
(3) 6. 1-18	(4) 6. 19 - 7. 11	7. 12	(5) 7. 13-29
Put nove pravednosti: ključne duhovne discipline	Način ostvarenja nove pravednosti: povjerenje u Oca - svetinja nad svetinjama	Nova pravednost i savršenstvo: ljubav (zlatno pravilo)	Odluka: dva puta i dva odredišta

Uvod: Postavljanje scene – Božićna priča

Riječi anđela koji se Josipu ukazao u snu: »Josipe, sine Davidov, ne boj se uzeti k sebi Mariju, ženu svoju, jer je od Duha Svetoga ono što je u njoj začeto. Rodit će sina, i nadjenut ćeš mu ime Isus, jer će on spasiti narod svoj od njegovih grijeha.« Sve se to dogodilo, domeće Matej, da se ispuni ono što Gospodin reče po proroku: »Gle, djevica će zatrudnjeti i roditi sina, i nadjenut će mu ime Emanuel«, što znači: »S nama Bog!« (Mt 1. 19-23).

Beba ima zadatak: 'spasiti narod svoj od njegovih grijeha'!

Anđeo(li) se ukazuje Josipu i pastirima. Ovo su riječi anđelove koji se Josipu ukazao u snu: »Josipe, sine Davidov, ne boj se uzeti k sebi Mariju, ženu svoju, jer je od Duha Svetoga ono što je u njoj začeto. Rodit će sina, i nadjenut ćeš mu ime Isus, jer će on spasiti narod svoj od njegovih grijeha.« Sve se to dogodilo, domeće Matej, da se ispuni ono što Gospodin reče po proroku: »Gle, djevica će zatrudnjeti i roditi sina, i nadjenut će mu ime Emanuel«, što znači: »S nama Bog!« (Mt 1. 19-23).

O Božiću često, suočeni sa, za nas nehumanim uvjetima poroda, sažaljevamo Josipa i Mariju zbog negostoljubivosti ljudi spram njih (nije bilo mjesta za njih u gostionici, kaže Luka). No razlog za raspoloženje koje bi lako moglo odudarati od onoga što nam nameću popularna kultura adventskih štandova i okićenih jelki, daleko je dublji. Marija nije bila ni prva ni zadnja žena koja nije rodila u sterilnim uvjetima današnjih bolnica. Do nedavno se živjelo u kućama gdje je u prizemlju boravila stoka, a na katu ljudi. Bilo je toplije. Prisjećanjem da ja u ovu našu stvarnost rođena beba s ovim zadatkom: 'spasiti narod svoj od njegovih grijeha' nas s pravom ispunjava zebnjom zato što je to velik zadatak i, kako netko reče: već se nad kolijevku nadvila sjena križa.

Ne bojte se!

Anđelovim je riječima, uz navođenje riječi proroka, postavljena pozornica za dramu u kojoj će glavnu ulogu odigrati beba čijeg se rođenja sjećamo o Božiću. Iako nam svetkovina Božića svojom masmedijskom atmosferom sugerira nešto drugo, riječ je o početku najveće drame, a ne romanse, koju je čovječanstvo doživjelo zato što se ona tiče cijelog stvorenja. Pri samom Isusovom rođenju ponovo dolazi anđeo pastirima s istim ohrabrenjem: 'Ne bojte se, jer vam, evo, donosim radosnu vijest: ... danas vam se u Davidovu gradu rodio Spasitelj – Krist Gospodin!'

Dolaskom Sina Božjega u obličju Sina čovječjega otvara se mogućnost življenja bez straha! Nažalost, strahovi su ono što određuje naše živote. Strah od boli koja bi nam se mogla dogoditi, a porijeklo imaju u onome što nam se dogodilo. Dakako da se najčešće strahovi nikad ne ostvare, ali njihova snaga kojom nas drže u zarobljeništvu nije zato manja. *'Ja sam Jahve Bog tvoj, koji te izveo iz Egipata, iz kuće ropstva'*, tako započinje tzv. 'Deset zapovijedi'. Bog je oduvijek želi osloboditi čovjeka koji je postao zarobljenikom grijeha. Grijeh i strah se neodvojivo povežani. Idu ruku pod ruku. *'U ljubavi nema straha, nego savršena ljubav izgoni strah; jer strah je muka, i tko se boji, nije savršen u ljubavi'*, piše Ivan (1 Iv 4.18). Ivan govori o strahu zbog suda. Ali govori i o tome da čovjek može biti oslobođen straha zato što na kraju (a na kraju se puniti broje) očekuje susret s onim koji nas je prvi ljubio (19) Život u strahu jest muka i to svi znamo. Ljudi se boje smrti, boje se ostavljenosti...

Poruka Josipu 'ne boj se!' znači da po Isusovu rođenju svijet na jedan sasvim novi način više nije sam. S nama je Bog – Emanuel. Dakako da su nam za tu stvarnost oči često zatvorene. O tome pjevamo, ali kad se ugase reflektori i ostanemo sami u mraku, nastavljamo li pjevati o Emanuelu, Bogu koji je s nama i u tami kad se ljudi razidu? Neki dan mi reče jedna djevojčica da spava uz upaljeno svjetlo jer se boji da u mraku neki čovjek stoji kod vrata. Smijem li reći: uistinu stoji. Ali tko tu stoji? Emanuel! S nama Bog. I zato psalmist može pjevati: *'Čim legnem odmah i usnem jer mi samo ti, o Jahve, daješ miran počinak'* (Ps 4.9).

Što se događa kad čovjek povjeruje poruci da se ne mora bojati i kad se uistinu prestane bojati? Kod Luke čitamo: *'Odjedanput se anđelu pridruži mnoštvo vojske nebeske koja je hvalila Boga: 'Slava Bogu na visini i na zemlji mir ljudima koje ljubi!'* Kako slaviti Boga ako su nam srca zarobljena strahom? Josip i pastiri su povjerovali. Josip je uzeo k sebi Mariju, pastiri su pošli u Betlehem. Vjera se očituje u djelima.

Spasit će narod svoj od grijeha njegovih

Uz važno ohrabrenje – 'ne bojte se...' u anđelovoj poruci nalazimo i ključnu tvrdnju za razumijevanje Isusove misije: 'on će spasiti narod svoj od grijeha njegovih!' Svako tumačenje Isusove misije koje ne bi ovo uzelo u obzir, ili ga drugačije tumači, promašuje njezinu bit. Zato je i okvir razmatranja Mateja 5-7 upravo grijeh, tj. oslobođenje od njega.

Isus 'spas narodu', dakle kolektivitetu, nije ostvario mijenjanjem društvenih struktura, iako su se one i te kako osjetile prozване i izazvane njegovim učenjem i djelovanjem, pa je zato i na križu završio, već je, kao i Ivan Krstitelj, tražio promjenu čovjekova srca: *'Obratite se, kraljevstvo je Božje blizu!'*. Bez promjene ljudskog srca svaki pokušaj da se donese promjena u društvo je uzaludna iako čovjek nikad nije izgubio vjeru i nadu da je moguće stvoriti pravedno društvo. Povijest je puna primjera očekivanja da će određene društvene skupine i pokreti donijeti promjenu za kojom čovječanstvo žudi: da će ostvariti pravedno društvo. Nekad se mislilo da je Crkva ta koja donosi spas (Christendom – preko 1000 godina), pa je tu ulogu preuzela nacija. Onda se od radničke klase – proletarijata očekivalo da stane na kraj tiraniji buržoazije. Danas se pak sve nade polažu u tzv. nevladine organizacije (koje financiraju vlade - sic). Je li to dobro ili ne, točno ili ne, ne znam – vidjet ćemo, ali da je došlo do zaokreta u očekivanjima i nadama, to je jasno. Ni Crkva, ni nacija, ni proleter, ni vlade, već samo udruge civilnog društva. Tu u udrugama se krije ogroman potencijal promjena. Ne znam, bih li se smijao ili plakao. Čovjek uvijek živi u naivnom uvjerenju da su određene društvene skupine po definiciji dobre, ali je broj razočaranja tim očekivanjem jednak broju nada. Kao da su u nevladinim organizacijama dobronamerni, a u vladinim zlikovci. Reče moj pokojni prof. Birviš: *'Od politike ne očekujemo ništa, od Boga očekujemo sve!'* Isus pak nije rekao da su siromasi i marginalizirani ti koji će promijeniti svijet (jer se svijet promijeniti i ne može – kad je trenutno u vlasti zloga) već su marginalizirani ti koji će lakše prihvatiti poruku o KB. A rekao je i da će uvijek biti u manjini kao sol i kao svjetlo. Ne zato što su siromašni, već zato što su prihvatili KB, tj. Božju vlast u svom životu. Juda je htio mijenjati društvene odnose. Isus se tome odupro. Ni za trenutak nije podlegao zovu revolucije. Tek iznutra promijenjeni ljudi (o tome će biti više riječi u narednim nedjeljama) će biti sol i svjetlo. Ne oni koji imaju stranačku knjižicu ove ili one stranke i partije, već ljudi koji 'blaženi'. Nažalost 'blaženi' se ne mogu uvijek lako poistovjetiti s Crkvom koja je kroz povijest često znala biti najveća sablazan.

O čovjeku ne treba imati iluzije, u njima živjeti i na njima graditi politički program. Isus o čovjeku nije imao iluzija *'...Isus se njima nije povjeravao jer ih je sve dobro poznavao i nije trebalo da mu tko daje svjedočanstvo o čovjeku: ta sam je dobro znao što je u čovjeku.'* (Ivan 2.24-25). Sve ideologije koje čovjeku donose zlo su ideologije koje imaju krivu sliku o čovjeku i Bogu. Zato svaku raspravu valja započeti s temeljnim pitanjima: 'Tko je Bog?' i 'Tko je čovjek?' Onda možemo dalje.

Kako završava knjiga Otkrivenja, a time i Biblija? Riječima *'Dođi Gospodine Isuse!'* Božje kraljevstvo, oslobođenje od grijeha i novo stvorenje ne može, kako su na učili i reformatori, ostvariti čovjek već samo milostivi Bog kome odgovaramo vjerom srca. Ono što čovjek može ostvariti zove se čovjekovo kraljevstvo, carstvo. Bez obzira zvalo se ono babilonsko, Rimsko carstvo, austro-ugarsko, sovjetsko, nacional-socijalističko, socijalističko ili kako drugačije.

Poučavanje, u raznim oblicima, zauzima najveći dio Isusove službe. Ta zato su ga i zvali učiteljem, a ne čudotvorcem. Učenjem se otvaraju oči, stvaraju pretpostavke za promjenu. Nije ni čudo da su njegove zadnje riječi: *'Idite dakle i učinite učenicima sve narode, krsteći ih u ime Oca i Sina i Duha Svetoga, učeći ih da drže sve što sam vam zapovjedio. I evo, ja sam s vama u sve dane do svršetka svijeta.'* (28. 19,20). Učenici uče, ali onda i primjenjuju

naučeno. No, postoji jedan ključan moment u njegovu poučavanju. Za mene uvijek bolan. Za nj se kaže da je poučavao drugačije od njihovih književnika: *‘Kad Isus završi ove besjede (PoP), mnoštvo ostade zadivljeno njegovim učenjem, jer ih je poučavao kao onaj koji ima vlast, a ne kao njihovi pismoznanci’* (7.29). Zato najprije i podsjećanje na to što grijeh jest kako bismo razumjeli od čega nas to Isus spašava.

(a) **Grijeh je prije svega stanje.** Stanje otuđenosti od Boga, a uzrok mu je čovjekovo odbacivanje Boga i posljedično, postavljanje sebe sama (svog ega) u središte zbilje. Temeljni se čovjekov grijeh (ponavljam, shvaćen kao stanje) zove egoizam. Iz njega proizlaze svi drugi osobni i kolektivni problemi. ponos i nacionalizam itd.

Reformacija se dogodila baš zbog pogrešnog razumijevanja, učenja i prakse ondašnje Crkve u svezi pitanja grijeha. Svi duhovni velikani bili su veliki po tome što su se obratili od grijeha, od života samoubojstva s odgovodom, jer Adamu i Evi je rečeno: ‘umrijet ćeš’.

(b) **Grijeh je prijestup, zlodjelo, loš čin.**

Iz stanja u kojem se čovjek nalazi proizlaze i grešni čini. Zato svi zakoni idu putem ograničavanja čovjekove zloće prijetnjama i sankcijama. A nije li se to, čak i s Božjim Zakonom, pokazalo kao neuspješan put? Jer srce čovjekovo zakon(i) ne mijenjaju. No, to ne sprječava čovjeka da i dalje rješenja za nepravdu u svijetu vidi u jačanju represije i sve detaljnijih i strožih zakona. Sad se kriminalizira govor, i sve što se nekome ne sviđa, proglašava govorom mržnje. Uskoro će se sankcionirati i misao i emocije. Tu će tehnologija biti od nemjerljive koristi po zakonodavca. Iako to već i sada znamo uskoro će biti bjelodano da ‘nema ni jednoga pravednoga’ (Rim 3. 10,11). Sve spada pod neku zakonsku sankciju.

(c) **Grijeh je sila.** *‘Tko god čini grijeh, rob je grijeha’*, Isusove su riječi (Ivan 8.34). Iako se često čovjeku dok čini ne-djela čini da je slobodan činiti što mu se prohtije, prije ili kasnije shvati da ga ti čini drže u zarobljeništvu. Da više nije slobodan ne činiti ne-djela. O tome Pavao iscrpno piše u poslanici Rimljanima.

1. Narod kraljevstva

1.1 Blaženstva ili ‘Božjima Božje’

Sretni su oni koji su svjesni svoje zavisnosti o Bogu, kojima je Bog na prvome mjestu, njihovo je sve Božje.

Sretni su oni koji sada žaluju, oni će biti utješeni.

Sretni su oni koji ne čine nasilje, njima će pripasti zemlja.

Sretni su oni koji čeznu za pravednošću, jer će se njihova čežnja ispuniti.

Sretni su oni koji iskazuju milosrđe jer će i sami doživjeti djela milosrđa.

Sretni su oni koji ništa ne skrivaju, oni će Boga gledati.

Sretni su oni koji grade mir, njih će Bog sinovima i kćerima zvati.

Sretni su oni koji, ustrajni u dobroti, podnose progonstva, njihovo je sve Božje.

1.1.1 Možemo li ovaj tekst blaženstava izreći u samo dvije riječi? Pokušajte uzeti svaku od tih rečenica, svih osam, kao da je to osam jednadžbi. Pravilo u matematici glasi da lijeva strana mora biti jednaka desnoj strani. Pogledajmo sad naš tekst. S jedne su strane žalosni, mirotvorci, ljudi čista srca, gladni i žedni, progonjeni, krotki, siromašni duhom. To je lijeva strana jednadžbe. Uzmimo samo jedne od nabrojanih, primjerice krotke. Nešto će dobiti oni koji su krotki. Siromašni duhom također će dobiti nešto. Obećano je nešto i žalosnima itd... svih osam nabrojanih.

Kako bismo ih mogli opisati jednom riječi? Da li se tu radi o osam vrsti ljudi? Ne, samo o jednoj. Nitko ne može biti siromašan u duhu, a da istovremeno nije krotak. Kako biste nazvali osobu koja u sebi objedinjava ove karakteristike? Božji čovjek. Božja žena. Mogli bismo reći da lijeva strana jednadžbe glasi: BOŽJI. Oni koji su od Boga.

A koja desna strana jednadžbe? Desna strana govori da će biti i utjehe, da će biti neke zemlje, sitosti, jer ćemo se zvati Sinovi Božji, da ćemo zadobiti Božje milosrđe. Lijeva strana jednadžbe su BOŽJI, desna strana jednadžbe je BOŽJE. Onima koji su BOŽJI pripada sve ono što je od njega. Božjima Božje. ‘Blaženstva’ u dvije riječi.

1.1.2 Sada i onda

Zamijetite u kojim glagolskim vremenima su blaženstva? Prvo i zadnje: ‘sada’, ostala: ‘bit će’. Je li ovaj život, ova stvarnost koju mi danas živimo već ostvareno kraljevstvo ili ono tek slijedi? Iz ovih blaženstava (da ne spominjem druge biblijske tekstove) vidimo da je nešto od tog kraljevstva dano nekima na uživanje. Neki drugi blagoslovi kao da još čekaju svoje ispunjenje. To što jest Božje i što se daje Božjima, a zove se kraljevstvo nebesko (ili Božje, kao kod Marka i Luke), daje se siromasima u duhu i onima koji su progonjeni zbog pravednosti. Možemo to i ovako reći: što siromašniji u duhu i što progonjeniji, to više kraljevstva. Jednom riječju: ‘Kraljevstvo Božje već jest i još nije.’

1.1.3 Blago siromasima duhom, njihovo je kraljevstvo nebesko

Sve (važne) istine zvuče banalno. Prvo blaženstvo spada baš u tu kategoriju. Zapravo, u ovoj frazi 'siromašni u duhu' je sadržano sve. Lijepo je dobiti utjehu, zemlju, biti zasićen, ali kad netko 'ima' tj. dionikom je kraljevstva Božjega, što mu više treba? 'Ta kraljevstvo Božje nije jelo ili piće, nego pravednost, mir i radost u Duhu Svetome' (Rim 14.7). Biti siromašan duhom znači: središte osobe koja se naziva siromašnom, nije ispunjeno njenim egom već Bogom kao ishodištem života. Dolazi li se lako do toga? Nipošto. Za čovjeka, nema težeg zadatka od ovoga [Vidi tekst: Na putu duhovnog rasta: <https://is.gd/fqJI8x>]. Fizički, ova tvrdnja stoji na početku teksta ove propovijedi (ili preciznije rečeno kompilacije propovijedi), ali mu nije polazište (osim kao dijagnoza čovjekova stanja), već cilj. Do siromaštva duha tek treba dospjeti. Ova tvrdnja stoji na početku kao program.

U ovoj je rečenici sadržan sav Isusov program: Da bi se kraljevstvo nebesko događalo potrebni su ljudi koji su iz središta svoga bića, nakon teške bitke na život i smrt, prognali vlastiti ego i na to mjesto odlukom 'postavili' onoga koji tu jedino s pravom prebiva - Boga. To znači Isusov poziv: 'obratite se jer je Kraljevstvo nebesko (ili Božje) blizu'. Isus je došao vratiti srca otaca sinovima (djece Ocu) (Mal 3.24).

1.1.4 Blago ožalošćenima

Kakav je čovjek koji se lišio ega, ili barem postao svjestan njegove razorne snage? Svakako - ožalošćen. Ubiti boga nije lako. A naš je ego upravo to: naš bog. Onaj kome cijeli svoj život predano služimo, nastojeći izbjeći svaku bol i urediti okolnosti kako bismo maksimalno uživali, 'jer mi to zaslužujemo,' jest naše božanstvo. Onaj tko je ostao bez ničega ne može nego biti ožalošćen. Jedino ego istinski posjedujemo. Stvari više-manje, ali ego nam nitko ne može uzeti. Jedino ga se možemo sami odreći. I ostati ožalošćeni uz sjajno obećanje: oni će se utješiti. Bog nam to obećaje.

Ljutnja nam u situacijama kroz koje prolazimo, pokazuje da je naš ego dodirnut, povrijeđen i da zapravo plače. Nekad to čini suzama, nekad galamom. Reagira na povredu. Pavao piše Korinćanima da je trenutna žalost koja ih je obuzela za njih bila korisna: *'Doista, ako sam vas i ožalostio onom poslanicom, nije mi žao; ako mi i bijaše žao – vidim uistinu da vas je ta poslanica makar i načas ožalostila – sad se radujem, ne što ste se ožalostili, nego što ste se ožalostili na obraćenje. Jer ožalostili ste se po Božju te zbog nas ni u čemu niste štetovali. Jer žalost po Božju rađa neopozivo spasonosnim obraćenjem, a žalost svjetovna rađa smrću.* (2 Kor 8-10) I kasnije e autor poslanice Hebrejima pisati o koristi trenutne žalosti koja je u funkciji odgoja: *'Isprva se, doduše, čini da nijedno odgajanje nije radost, nego žalost, ali onima koji su njime uvježbani poslije donosi mironosni plod pravednosti* (Heb 12.11). Žalost koja je rezultat pristanka na duhovni rast donosi trajnu radost.

Sljedeće nedjelje o naravi naroda kraljevstva. Domaći zadatak: kakva je narav naroda kraljevstva prema Mt 5.13-16

1.2. Narav Crkve

Tim blaženicima Isus kaže da su sol zemlji i svjetlo svijetu. Ako su ti blaženici okupljeni u Isusovu zajednicu (a ne mogu drugačije) kakva onda ta zajednica koju zovemo Crkvom, mora biti?

1.2.1 'Konzervativna' ili preciznije: izvorna

Sol ima višestruku funkciju. Naš organizam treba sol zbog svojih bazičnih funkcija. Sol također daje okus hrani, a u stara vremena (a i danas) rabi se da sačuva namirnice, da ih konzervira. Zato je i Crkvi biti konzervativnom u nakani da se dobro što je Bog stvorio sačuva od kvarenja.

Primjer iz Mateja 19: Isus ulazi u uvijek živu raspravu o razlozima zbog kojih bi rastava (otput) bila dozvoljena. Kažu znalci da su postojala dvije struje: jedni koji su u pregorenom ručku vidjeli dovoljno dobar razlog za rastavu braka i drugi koji su bili daleko stroži i tražili ozbiljnije razloge za otpuštanje žene. Kako Isus odgovara na njihove dvojbe i rasprave? Razmatra li razloge za rastavu braka, tj. za otpuštanje žene? Uopće ne. Kamo vraća raspravu? Na početak! *'Zar niste čitali da ih je Stvoritelj, kad ih početku stvorio, 'stvorio muško i žensko' i da je rekao: 'Zato će čovjek ostaviti oca i majku te će prionuti uz ženu svoju, pa će oboje biti samo jedno tijelo'? ... Što je dakle Bog sjedinio, neka čovjek ne rastavlja!* Liberalno ili konzervativno? Ni jedno ni drugo, već izvorno, korijenito, radikalno. A kako bi konzervativci i liberali htjeli imati Isusa na svojoj strani. Kako bijaše u Božjoj izvorno namisli neka tako bude.

Crkva, kad je riječ o čovjeku i njegovu ustroju ne može biti nego konzervativna (ili preciznije rečeno izvorna, radikalna), jer je Bog stvorio muško i žensko s nakanom da žive život zajedništva. Crkva nema drugi mandat nego da, unatoč tvrdoći ljudskog srca, i dalje propovijeda čovjeka kao muško i žensko, brak i obitelj kao vrijednosti koje valja očuvati. Nije moderno, ali je vjerno Božjoj namisli. (Sasvim je drugo pitanje smije li i treba li to Crkva zakonima nametati onima koji ne vjeruju, ali to nije tema ovog razmišljanja). Spomenuh jedno: narav čovjeka i njegov bazični odnos. A što je s istinom, pravdom, ljepotom, dobrotom? Jesu li to vrijednosti koje bi valjalo čuvati? Konzervirati?

1.2.2. 'Progresivna'

Ali uz to što je sol koja čuva od kvarenja, Crkva jest i svjetlo. Sam Isus je uglavnom bio poznat kao učitelj (nisu ga zvali čudotvorcem), i svoje je učenike poslao u cijeli svijet da poučavaju ljude i tako ih, uz krštenje, čine njegovim

(novim) učenicima. Učenje širi vidike, otvara oči, donosi svjetlo u tminu. Isus nije tražio slijepu sljedbenike već ljude koji će slijedom pouke razumjeti njegov nauk: 'Razumijete li vi to?' pitao je svoje učenike i kad ne bi razumjeli, dodatno bi im to pojašnjavao.

Zato je crkva kroz povijest bila utemeljiteljica današnjih sveučilišta i obrazovnih institucija. Od 12. stoljeća do vremena Reformacije Katolička je crkva osnovala 81 sveučilište, a reformatori su, sa snažnim naglaskom na Pismo, pismenost i te kako doprinijeli razvoju znanosti i kritičkom mišljenju. Usput rečeno, i ono što mi poznajemo kao 'Nedjeljna škola' je rezultat napora crkvenih poglavara i laika da djeca koja su u to vrijeme morala raditi, barem u nedjelju u crkvi dobiju dodatno obrazovanje. Zato su baptisti, gdje god krenuli u misije osnivali ne samo crkve već i škole i bolnice. Samo je veliki misionar William Carey (1761 – 1834) – otac suvremene misije, kako ga zovu, u Indiji osnovao koledž i sveučilište, da ne spominjemo ostale. Misija -propovijedanje evanđelja, obrazovanje, humanitarna i zdravstvena skrb su uvijek išli ruku pod ruku.

Crkva ne može i ne smije biti samo 'konzervativna' ni samo 'progresivna' već istovremeno, svijesno i namjerno - oboje. Čuvati vrijednosti koje je Bog svojim stvaralačkim činom utisnuo u svoje stvorenje, a koje neprijatelj uvijek pokušava razoriti (dobro sjeme i kukolj), i istovremeno usmjerena u budućnost, iščekujući dovršetak novoga Božjega svijeta (novi Jeruzalem), hrabro ga navješćujući i držeći nadu u nj živom.

Da bi Crkva bila uistinu progresivna ona mora biti čvrsto ukorijenjena, izgrađena na temelju.

Povijesni primjer: Reformacija. Reformacija se dogodila jer je nešto pošlo krivo po pitanju ključnog problema zbog kojega je Isus došao na ovaj svijet - čovjekova grijeha - pa je stvari trebalo ispraviti. To što se dogodilo nazvaše reformacijom, a zapravo je bila restauracija. Luther jest stvari reformirao, ali na način da ih je restaurirao tj. vratio na izvorni nauk Isusa i apostola (*ad fontes*). Nije izmislio ništa novo. Nikakav progresivni nauk u smislu 'otkrivanja tople vode.' Jer, što bi čovjek mogao izmisliti nešto bolje od onoga što je Bog stvorio i rekao: 'Dobro je!?' Juda reče u svojoj poslanici da je 'vjera jednom zauvijek predana svetima'. Središte kršćanske vjere jest rješenje pitanja grijeha: 'Idi sinko, opraštaju ti se grijesi', a svojim je učenicima ostavio u nasljeđe da to i oni čine: 'Kome oprostite, oprošteno im je, kome zadržite zadržani su im grijesi.' Oduzmite Crkvi zgrade i novac i ona će opstati. Maknite poziv na obraćenje iz kršćanske poruke i možete slobodno staviti ključ u bravu Crkve. Unatoč današnjim traženjima da se Crkva modernizira, ona to naprosto ne može učiniti, ako želi Crkvom ostati. U mnoštvo će stvari Crkva sasvim legitimno 'ići u korak s vremenom', ali ne može se odreći svoje bitne poruke, a da još uvijek ostane Crkvom. Ne, ono što je Crkvi Objavom dano kao **istina o čovjeku i Bogu**, to naprosto ne može i ne treba biti predmetom reformi, unatoč traženjima aktivista. Onog trenutka kad bi se Crkva odrekla svog temelja (istine o Bogu i čovjeku) u želji da bude 'moderna' nestala bi s povijesne scene.

Zaključno: kad bi crkva bila ili samo 'konzervativna' ili samo 'progresivna' bila bi ruglo ovoga svijeta. Ali ako je oboje u isto vrijeme tada je sol i svjetlo.

2. Veća pravednost: misli, riječi i djela

Ovo je razmišljanje uokvireno s dva važna zahtjeva, naputka, poticaja:

- (a) pravednost veće od farizejske i književničke (5. 20) i,
- (b) savršenstvo poput Oca nebeskog (5. 48)

Veliki i neobični zahtjevi: biti pravedniji od farizeja i savršeni poput Oca. Je li to moguće? Kako biti pravedniji od kreme društva, od farizeja i kako biti savršen poput Oca?

2.1 Zahtjev veće pravednosti 5.17-20

Isus je Židov i u potpunosti je uronjen u kulturu u kojoj je rođen i u kojoj je odrastao. Marija i Josip su ga podučavali svemu što im je njihova vjera nalagala. Učio je Pisma (ono što mi zovemo Starim zavjetom oni su zvali: 'Zakon i Proroci'), hodočastio u Jeruzalemski Hram, sudjelovao u vjerskom životu sinagoge. I zato se u svom učenju morao odrediti prema Zakonu. Očito su ga od početka optuživali za nepridržavanje odredbi Zakona: 'Nemojte misliti da sam došao dokinuti...' Zašto bi tako nešto pomislili da im nije dao neki povod? Bitno su mu zamjerali kršenje pravila o suboti.

A on sad ovdje kaže da nije došao ukinuti već ispuniti (D-F), ostvariti (Rup.) Zakon i Proroke. Njegovi su ga oponenti mogli pitati: kako ih ostvaruješ ako kršiš subotu? Ako je propis o suboti propis o danu, onda ga je kršio. Ali ako je propis o suboti **milost** koja čovjeku omogućuje počinak i produvljenje **odnosa** s onim koga bi se u Počinku trebalo susresti (Hebrejima 4.1-11), onda ga je ostvario.

Isus dakle od 'blaženika', od onih koji su 'sol i svjetlo', traži neku 'veću pravednost'. Drugačiju od one koju su imali književnici i farizeji. Na drugom će mjestu (Matej 23. 13-32) izreći svoj sedmerostruki jao tim istim ljudima.

Nikad nikome nije tako što rekao osim njima. Taj bismo 'jao' mogli pojednostaviti i reći: ti su se ljudi jako brinuli kako da svoju pobožnost pokažu izvanjskim obdržavanjem Zakona, dok im je nutrina (tj. srce) bila trula.

U čemu se ta 'veća pravednost' sastoji? Zbirno: u **obnovljenim mislima, riječima i djelima**.

Slijedi niz od 5 'čuli ste da je rečeno starima', i 'a ja vam kažem'. Zašto ovo 'a ja vam kažem', ako imamo Zakon i njegove propise? Zar on nije dovoljan? Jasno je da s Isusom nastupa neko novo vrijeme koje nije bez veze sa starim vremenom, ali nije ni isto. **Primjer:** Kad na snagu stupi novi zakon o sigurnosti na cesti, znači li to da je u njemu sve novo? Da je pisan 'od nule'? Naravno da nije. Samo su neke promjene unesene. Nešto je promijenjeno, nešto poboljšano i najčešće, kazne su povećane. Ali novi zakon znači da je stari sa svojim odredbama stavljen van snage. Ako dođete na sud, onda vam sudac sudi baš po toj, najnovijoj, verziji zakona. Da se prema nekim drugim kriterijima mjeri pravednost: 'A svjedoči se: Zauvijek ti si (Krist) svećenik po redu Melkisedekovu. Dokida se dakle prijašnja uredba zbog njezine nemoći i beskorisnosti – jer Zakon nije ništa priveo k savršenstvu – a uvodi se bolja nada, po kojoj se približujemo Bogu' (Heb 7.18-19). [Da ne spominjem cijelu argumentaciju iz Galaćanima poslanice o odnosu Zakona i milosti.] Uistinu, zahtjevi starima nisu mogli biti učinkoviti jer su se ticali izvanjskog ponašanja. (najlakše se dakako detektirala pravovjernost po obdržavanju subote).

Peterostruki 'čuli ste' govori o: ubojstvu, preljubu, zakletvi, odmazdi i ljubavi prema neprijatelju, a tiče se čovjekovih misli (svoga onoga što se tiče 'iznutrašnjeg' čovjeka), te riječi i djela. Za razliku od religije koja se ipak bitno zadovoljava izvanjskim obdržavanjem zapovijedi nekog kodeksa, Isus ide dalje, dublje. Ubojstvo je, kaže Isus, samo vrh ledenog brijega, to je samo krajnja manifestacija ljutnje koju gajimo u svojim srcima. Ubojstvu prethode ružne riječi koje govorimo bližnjima. Isus nastavlja i poziva ne samo na ne-ubijanje i na pristojan govor već i na misli, osjećaje i stavove koji neće biti neprijateljski prema ljudima koji nas okružuju. A ako do sukoba dođe, a neminovno će doći, Isus poziva na pomirenje: 'ostavi dar pred žrtvenikom, izmiri se s bratom i onda prinesi dar svoj' (5. 23-24). Religija bi bila zadovoljna prinošenjem žrtve, Isus traži restauraciju odnosa.

Isto je s preljubom. Ne događa se preko noći. Prethodi mu uzgajanje unutrašnjih stavova koji rezultiraju činom. I tako dalje. Ako se ne promijeni polazište, a to je čovjekovo srce, od čovjeka možemo svašta očekivati. I ta se 'veća pravednost' ima ticati našega uma, naših usta i naših djela.

2. 2 Zahtjev savršenstva

Ako je prva strana okvira zahtjev za većom pravednošću koju razumijemo kao promjenu uma, riječi i djela, druga strana tog okvira je zahtjev da se bude savršen kako što je Otac. Savršen znači cjelovit, potpun. Već smo vidjeli u blaženstvima, ne može se biti siromašan u duhu, a da se ne bude i čista srca, primjerice. Tako i ovdje: čovjek je pozvan na cjelovitost: ono što je vanjski vidljivo neka bude rezultat unutrašnjega stava. Neka riječi odgovaraju srcu, Neka djela budu počinjena iz iskrene pobude i ljubavi prema bližnjemu pa makar bio i neprijatelj, jer baš je takav nebeski Otac: on daje da njegovo sunce sija nad zlima i dobrima. Ne budite sektaši, parcijalni, ne favorizirajte samo svoje, mogli bismo reći. Možda nema odgovora, možda zli ne zahvaljuju Bogu na suncu i kiši, ali im ih zato Bog ne uskraćuje. Možda i mi ne vidimo odgovor na dobročinstvo, ali nastavimo biti cjeloviti - ljubiti i one koji nas ne ljube. A ljubiti, moram to ponoviti, ne znači gajiti pozitivne osjećaje prema ljudima, već im omogućiti da ih obasja naše 'sunce' i natopi naša 'kiša'. Vratit ćemo se pitanju ljubavi pri kraju našeg razmatranja ove propovijedi.

Zaključno: biti pravedniji od farizeja znači brinuti o skladu uma, riječi i djela (ne brinuti samo o vanjštini), baš kao što i savršenstvo poput Oca znači ne biti podijeljen u odnosu prema ljudima.

3. Put nove pravednosti: ključne duhovne discipline

Zahtjev je ogroman: postati potpuno drugačiji. Bogu nalik. Kako? U čemu to ne nalikujemo Bogu i od čega nam treba spas? Podsjetimo se: Isus je došao da spasi narod svoj od grijeha njegovih. Grijeh je prvenstveno stanje i to stanje otuđenosti, odvojenosti. Slikovito rečeno, nalazimo se u stanju gdje su svi mostovi porušeni ili teško oštećeni pa su neupotrebljivi. Prije svega prema Bogu pa nam je on stranac, ali i prema bližnjima i u konačnici prema samima sebi. Ne nalikujemo Bogu, koji je biće odnosa, po tome što su naši odnosi narušeni. I odatle patnja. Kako ono što slijedi, govor o milostinji, molitvi i postu, doprinose nadvladavanju otuđenosti? Te su nam tri duhovne discipline dane kako bismo premostili otuđenje, vježbali blizinu:

Milostinja gradi most prema bližnjemu

Molitva gradi most prema Bogu

Post mi omogućuje susret sa samim sobom

Osoba koja vježba te tri duhovne discipline na putu je prema bližnjemu, Bogu i sebi samome. Kako?

3.1. Milostinja

Ako je u Isusovo vrijeme, kad su ljudi bili daleko obiteljski povezani bilo potrebno brinuti za siromahe, koliko je to istinitije danas u otuđenosti metropola? Čitam ovih dana o jednoj engleskoj grofici koja je umrla i sav svoj imetak ostavila zakladi koja se brine za beskućnike. Sjajno, rekli bismo. Ali iza toga se krije informacija da sa svojom djecom nije razgovarala 35 godina i da je za njih rekla: 'Moji potomci nemaju manira ni poštovanja.' Raskinuti odnosi. Za nas, konzumente vijesti - tužno, za sudionike te obiteljske priče - tragično.

Dajući milostinju dajemo nešto što je (uvjetno rečeno) moje i to dijelim s drugim. To da nam odnosi s bližnjima ne funkcioniraju najbolje ne treba previše tumačiti. To je nažalost naše svakodnevno iskustvo. Nerazumijevanje, nebriga, podmetanja, ljubomora, manipulacija... tko će navesti sve zapreke kvalitetnim odnosima, sve njihove manifestacije?

Iskazati milost nekome novcem, vremenom, služenjem, podukom... znači tu osobu učiniti sebi bližom. Dakako, ispustiti par novčića prosjaku na cesti nije to jer se najčešće s njim(a) više ne susrećemo, ali ljudi u potrebi oko nas uvijek ima, a k tome sam čin davanja mijenja naš odnos prema drugome. Davati znači i lišavati se sebičnosti, egoizma.

Kad govorimo o davanju na um nam dolazi starozavjetna odredba o davanju desetine. Takvu odredbu ne nalazimo u Isusovu nauku i zato možemo reći da je davanje ne stvar obdržavanja propisa već stvar srca: davanjem želim doprijeti do bližnjega. Onda to neće uvijek biti desetina, već komotno može biti i devetina, osmina ili kolike su već potrebe bližnjih.

3.2. Molitva: Oče naš

Kad bismo samo prvu riječ ili prve dvije riječi ove molitve mogli izgovoriti iz sveg srca, ostatak bi bio nepotreban. Kad kažemo, uzdahnemo, prošaptamo, bez glasa, reknemo: 'Oče!', on već nije tako dalek.

Ali kako je naše srce često zaokupljeno drugim stvarima, moramo se podsjetiti na njezine riječi. Molitva je duhovna disciplina, sredstvo milosti po kojoj se događa susret s Ocem. Zato Isus kaže da se ne nabraja poput pogana jer nakana takve molitve nije susret, već priznanje ljudi. Iz ovog odjeljka možemo zaključiti da uopće nije potrebno nabrajati 'stvari koje nam trebaju'. Otac to zna. A što onda tražiti u molitvi? Ako je ona most k njemu, onda u molitvi trebamo tražiti njega. U nastojanju da izbjegnemo beskonačno ponavljanje bez razumijevanja, pokušajmo ju izreći svojim riječima:

Izvore našega postojanja, koji nadilaziš sve što mislimo, vidimo i čujemo!

Ne dopusti nam da te svedemo na svoju mjeru.

Neka se dogodi tvoja vladavina u cjelokupnom stvorenju

Neka se zemlja i sve na njoj pobožanstveni.

U jednostavnosti nam omogući živjeti danas.

Oslobodi nas, kao što smo i mi spremni osloboditi brata čovjeka.

Vidi našu sklonost propadljivosti i otrgni nas od nje.

Zbog dužine mogućeg detaljnog razmatranja ove molitve, danas ću se moći ograničiti samo na nekoliko napomena.

3.2.1. *Izvore našega postojanja, koji nadilaziš sve što mislimo, vidimo i čujemo!*

Ljudi mogu podariti samo propadljivi život. Život koji počinje umirati onog trenutka kad se rodi. 'Oče naš', od tebe imamo život. Mi jesmo zato što ti jesi. Da nema Boga, da nema Stvoritelja, da nema onoga koji je dahnuo svoj dah, onoga koji je rekao Riječ, ne bi bilo života, ne bi bilo nas. Kad kažemo 'Oče naš', kažemo: 'Izvore našega postojanja. Od tebe izvire sve ono što mi jesmo, naša egzistencija.'

3.2.2. *Ne dopusti nam da te svedemo na svoju mjeru.*

U školi su nas učili da smo nastali slučajno, da je Bog projekcija čovjekovih želja. Čovjek je stvorio Boga. Ali ovaj tekst kaže nešto sasvim drugo. Kaže: ne dopusti nam da te svedemo na svoju mjeru. Da te suobličimo sebi. Ti si potpuno drugačiji, ti si odvojen, ti si svet. Mi smo, kao ljudi koji su doživjeli stvarnost Boga u svom životu, u napasti svesti Boga na mjeru svog iskustva Boga. Na osobnom i zajedničkom planu. Kažemo da je naše iskustvo Boga, već i Bog sam. A nije. On je uvijek veći i drugačiji. Čim smo ga uobličili, već nam izmiče.

3.2.3. *Neka se dogodi tvoja vladavina u cjelokupnom stvorenju*

Što je potrebno za jedno kraljevstvo? Nekoliko stvari: Kralj, državni aparat, teritorij i podanici. Ponekad Bog i njegovu vladavinu ograničujemo na naše srce, i kažemo: 'Tu je naš Bog, tu on vlada.' To, prije svega valja reći, nije baš uvijek istina. Nisu li često nama vladari naše, ambicije, naši strahovi?

3.2.4. *Neka se zemlja i sve na njoj pobožanstveni.*

Neka bude volja tvoja kako na nebu tako i na zemlji? Što je Božja volja? Čitali smo prošle nedjelje: 'Budite dakle savršeni, kao što je savršen Otac vaš nebeski', a u 1. Solunjanima 4.3, Pavao kaže: 'A ovo je volja Božja za vas: vaše posvećenje'. 'Budite sveti, jer sam ja svet', još je starozavjetni napatuk Božjemu narodu. To je volja Božja da se sav stvoreni poredak pobožanstveni, da sve odslikava njega, Stvoritelja. U Efežanima poslanici nalazimo Pavlovu molitvu da se vjerni 'ispune do sve punine Božje', itd.

3.2.5. *U jednostavnosti nam omogući živjeti danas.*

U poslanici Rimljanima Pavao kazuje: 'Kraljevstvo Božje nije u jelu i pili, već u pravednosti, miru i radosti po Duhu Svetome'. Oduvijek je čovjek najviše brinuo za se i svoj želudac. No, naši bližnji, kao ni mi sami nismo zadovoljni samo s kruhom. Ali ovdje molimo: kruh svagdanji daj nam danas. Ili prevedeno: U jednostavnosti nam omogući živjeti danas. Jednostavan život je život kakav je živio Isus Krist: 'Ako imamo što jesti i što obući, budimo zadovoljni time' (1 Tim 6. 8).

3.2.6. *Oslobodi nas kao što smo i mi spremni osloboditi brata čovjeka.*

I onda ovo važno. Ovo teško. Ovo preteško. Ovo neizvedivo: Oprosti nam duge naše, kao što i mi otpustismo dužnicima našim. Prošlo glagolsko vrijeme: otpustismo. Mi pak planiramo da bismo možda jednom u budućnosti mogli oprostiti. A Isus cijelu ovu molitvu samo u jednom dijelu komentira, i to u onom dijelu u kojem je riječ o praštanju. 'Ako oprostite, i vama će Otac oprostiti, a ako ne oprostite, ni vama neće biti oprošteno. Točka. Praštajmo jedni drugima jer jedino tako možemo živjeti kao slobodni ljudi.

3.2.7. *Vidi našu sklonost propadljivosti i otrgni nas od nje.*

Većina je prijevoda na ovome mjestu neprecizna. Naučili smo 'Ne uvedi nas u napast, nego izbavi nas od zla (ili Zloga). Bog ne uvodi u napast. Zato je ispravno prevesti: 'Ne daj nas u napast'. Zašto? Zato što je Bogu dobro poznata naša sklonost propadljivosti i on zna da bismo mi radije jurnuli tamo gdje je sve sjajnije, ali i propadljivo. Mi bismo rado krenuli u propadljivost, ali Bože molimo te otrgni nas, odvuci nas od toga. Ne dopusti da ta naša ljudska narav, to nagnuće propadljivosti ovlada nama. Izbavi nas od Zloga koji pokušava na sve moguće načine upropastiti čovjeka.

3.3. Post

I ostaje nam treći raskinuti odnos. Odnos prema sebi samome. Možda i najteže ostvariv. Još je grčki filozof Sokrat govorio: 'Upoznaj samoga sebe'. Zašto? Pa zar se ne poznajemo? Poznajemo lažnu sliku o sebi koju gradimo i nakon nekog vremena i sami povjerujemo u nju. Nakrcani stvarima, informacijama, ljudima, život nam se pretvara u kaos, strku, buku u kojoj ne čujemo vlastite misli. I zato duhovna disciplina posta. Odricanja. Ne samo od hrane. Odricanjem od svega što nam zatrpava život postajemo otvoreniji za susret s onim što i tko mi jesmo. Kad se javi želudac sa signalom: 'gladan sam' odluka o postu transformira misao o hrani u misao o sebi. Želudac nam signalizira: nešto mi nedostaje! Što? Kad postanemo svjesni tog pitanja kreće i potraga za njegovim odgovorom. Nije lako postiti jer je potraga za odgovorom na pitanje: 'tko sam ja?' uglavnom neželjena potraga. Zato je i poticaj da ljubimo bližnje kao sebe same tako teško ostvariv kad ne znamo tko smo mi sami? I možda se uopće ne volimo, ne prihvaćamo. Kako onda ljubiti bližnje?

Jesu li poticaji na milostinju, molitvu i post neizvedivi? Traže li se ljudi s nadnaravnim sposobnostima? Ima li nekoga među nama danas tko ne bi mogao davati sebe bližnjemu, provoditi vrijeme u molitvi i postom - odricanjem krenuti prema svom pravom ja? Vjerujem da takvih nema.

4. Način ostvarenja nove pravednosti: povjerenje u Oca - svetinja nad svetinjama

Je li netko donio odluku o korištenju sredstava milosti - duhovnih disciplina? To smo pozvani činiti i bez toga nema duhovnog rasta shvaćenog kao gradnja mostova prema Bogu, sebi i bližnjima, ali 'tajna' duhovnog rasta ipak nije u djelatnosti.

Danas čujemo Isusa kako pita: kome poklanjaš svoje povjerenje? Blagu ili Bogu?

Živeći s prosječnom hrvatskom plaćom ili mirovinom možemo pomisliti da se ovdje ne radi o nama. Ako tome dodamo da ne pripadamo ni skupini od 1% svjetskog stanovništva koje posjeduje 82% svjetskog imetka, onda napokon

možemo bez brige čitati Isusove riječi bez bojazni da se odnose na nas. Mi, neupitno vjerujemo Bogu cijelim svojim srcem. Da li?

4.1. 'Unutarnja svjetlost' (6.22-23)

Riječ je o duhovnoj mudrosti po kojoj razaznajemo što je važnije i vrednije: zgrtati zemaljsko, prolazno blago (koje unatoč mogućim rizicima ipak izgleda sigurno) ili blago na nebu za koje ne znamo postoji li uopće. I to je ključni dio ovog dijela priče. Ključan u onom dijelu u kojemu nam omogućuje jasno zauzimanje pozicije. A pozicija je jedna od dvije moguće: ili povjerenje poklanjamo bogatstvu ili Bogu. Da bismo tu odluku mogli donijeti i donositi važno je održavati 'svjetlost'. Kako? Prvo, potrebno nam je obraćenje, prosvjetljenje. A zatim, vidjeli smo prošle nedjelje: prakticiranjem duhovnih disciplina (milostinja, molitva i post - posvećenje).

Rekao sam na početku da ću objasniti zašto ovu zbirku Isusovih riječi, kako nam ih Matej prenosi, radije nego uobičajeno 'Propovijed na gori', zovem 'Propovijed o povjerenju'.

Prvo zato što 'propovijed na gori' govori o lokaciji, a to je ipak manje važno i ništa ne objašnjava.

Drugo zato što u danas pročitanoj odjeljku nalazimo ključ cijele priče, a on glasi: **Isusov je nauk moguće vršiti jedino iz povjerenja u Oca**. I zato ovu propovijed zove Propovijed o povjerenju. Povjerenje u Oca!

Kakav je to Bog u kojega nas Isus poziva staviti svoje povjerenje? On je: dobri, milosrdni, brižljivi Otac. Onaj kome je stalo do naše hrane i odjeće ('*u jednostavnosti nam omogućiti živjeti danas*') kome je stalo do našeg sutra i zato ne moramo biti tjeskobno zabrinuti za sutrašnji dan - 'on će sam brinuti za se'. I kad se kaže 'išтите i dat će vam se' ne misli se na traženje kolača, već baš na kruha.

Ako ste dan završili sa zadnjim vijestima na TV-u kakva su vaša očekivanja od sutrašnjeg dana? Čini mi se sve samo ne optimistična. Možda će sutra padati kiša ili snijeg. Bit će jako hladno ili tako toplo kako nikad nije bilo. Možda Kim Jong Un ispali projekte na SAD? Možda propadne burza i izbije novi svjetski sukob, a i neki asteroidi se približavaju zemlji. Možda propadne firma u kojoj radimo i ostanemo bez plaće, a mirovinski je sustav ionako pred kolapsom zajedno sa zdravstvenim. Razloga za brigu dovoljno.

Je li Isus, koji reče: 'ne brinite se tjeskobno za sutrašnji dan', isto imao brige? Ili je njemu život bi bajka? On nas poziva da prema životu zauzmemo isti stav koji je imao i on: u suočenju s brigama svoje povjerenje stavite u milosrdnog Oca koji vidi našu sutrašnjicu. Reče mi neki dan jedna žena: '*kad započnem dan s molitvom, iako će mi taj dan biti kaotičan i pun strke kao i drugi dani, ja sam u tom danu drugačija. I zato, zbog molitve, mogu taj dan izdržati.*'

Ne, živjeti život pravednosti u nepravednome svijetu nije moguće bez povjerenja u Oca. Onoga koji vidi stvari, koji nagrađuje vjernost i koji nas nikad neće napustiti: '*Može li žena zaboravit svoje dojenče, ne imat sućuti za čedo utrobe svoje? Pa kad bi koja i zaboravila, tebe ja zaboraviti neću.* Izaija 49. 15 Kad nam počnu klecati koljena od straha od sutrašnjice, svakako je dobro pitati se u što smo stavili svoje povjerenje? U sebe - jer u konačnici u sebe se pouzdajemo kad se pouzdajemo u blago koje smo stekli - ili u nebeskog Oca: '*Ne budite tjeskobno zabrinuti...*'

4.2 Biserje pred svinje

Ako je povjerenje u Oca naša svetinja, ono iz čega sve izvire, onda se taj biser ne baca pred svinje. Ovim se ne kazuje o odnosu prema drugim ljudima (nekad se znalo čuti da se Evanđelje ne treba dijeliti s izrugivačima) već o tome da se povjerenje u Oca ne smije zamijeniti ničim drugim, da ga se ni po koju cijenu ne treba odreći, da nitko i ništa nije važnije od Oca i mog povjerenja u njega. Da se to ljubomorno čuva od svake kontaminacije. Kao što je to bilo s Isusom.

Zašto težiti oslobođenju od ega (kad nam on izgleda jedina sigurnost), zašto biti krotak, zašto žeđati za pravednošću, zašto biti milosrdan, zašto tvoriti mir, čeznuti za čistoćom srca, pristati na progonjenost? U ovome svijetu to su, oprostite mi na izrazu, gluposti. Krotak će baštiniti zemlju? Zna li jedna primjer? Otimač je valjda taj koji dolazi do zemlje.

4.3 'Ištite i dat će vam se...'

Ovi su reci bili svjetlo koje me je 1977. dovelo do susreta s Bogom... Tri sam mjeseca iskao, kucao, tražio i tu je noć 3. travnja obasjalo svjetlo. Koje sije i danas.

'*Nemoj tražiti zraku nego svjetlo; nemoj tražiti vodu nego izvor; nemoj tražiti dar nego Darovatelja. Plod molitve nije ono to dobiješ od Boga, nego on sam jest plod molitve. Samo onaj tko njega traži više nego njegove darove, neće ga izgubiti ni kad primi njegove darove.*' Onaj tko je spreman odustati od Božjih darova, njemu pripada Bog sam. - Wilfrid Stinissen

4.3 Sve dakle, što želite da ljudi vama čine, činite i vi njima. To je, doista, Zakon i Proroci.

Zašto dakle? Zato što je ljubav, naklonost, neselektivnost prema ljudima koji nas okružuju znak da pripadamo Bogu, da duhovno rastemo, da se njemu suobličujemo. Što smo neselektivniji prema ljudima, što ih manje 'trpamo u ladice' to smo njemu više nalik, a ako je suobličjenje Ocu, obnova njegove slike u nama, cilj našega življenja, evo nam puta izvrsnosti: ljubiti (i) neprijatelje s povjerenjem u Oca koji je s nama čak i onda kad bismo zbog vjernosti njemu bili izloženi progonstvu ili pak prolazili teške trenutke bolesti i smrti. I onda kad ništa ne razumijemo i kad nam izgleda dalek: 'Bože moj, Bože moj zašto si me ostavio?' čuo se krik s križa. Ali nije odustao. Matej nas ostavlja baš s tim zadnjim Isusovim riječima. On i Marko kažu da je još jedanput glasno povikao, a Luka kaže i što: 'Oče, u ruke tvoje predajem duh svoj!' Povjerenje je ostalo do kraja.

I zato ga je Otac uskrisio.

5. Odluka: dva puta i dva odredišta

Rastali smo se prošle nedjelje s velikim zahtjevom ljubavi izražen riječima: 'Sve dakle, što želite da ljudi vama čine, činite i vi njima. To je, doista, Zakon i Proroci.' Ne, dakle, tolerancije već baš ljubav. Ne: 'zar sam ja čuvar brata svojega?', tj. ja gledam svoja posla i za nj me nije briga, već baš: 'ja jesam čuvar brata svojega.' Ključna riječ cijele propovijedi je 'povjerenje' - pa ja zato tako i zovem ove Isusove riječi, jer je jedino iz **povjerenja** u Oca i **ljubavi** prema bližnjima moguće živjeti ono o čemu ovdje čitamo. A da bismo u Oca mogli imati povjerenje, a bližnje ljubiti, prvi preduvjet je '**siromaštvo duha**'. Odatle sve počinje i tu sve završava. Čovjek 'pun sebe', lako nam je to dokučiti, nema potrebe oslanjati se na Boga, a još manje ljubiti bližnje. Jer ljubiti znači davati. A egoisti ne daju, nego traže - sabiru sebi blago na zemlji (u bilo kojoj formi).

Ako nam je 'unutarnja svjetlost', o kojoj smo razmišljali prošle nedjelje, pomogla i pomaže da donosimo dobru odluku - a dobra je odluka povjerenje u Oca bez obzira na okolnosti, jer Otac zna - onda ćemo putovati nekim drugim putem, a i odredište će biti drugačije. Kakav je to put?

Stariji će se sjećati one slike o 'dva puta' koja se znala vidjeti u domovima vjernika ili u crkvama. Na njoj su prikazana dva puta: jedan široki, a drugi uski. Dakako, razlika među njima je u onome što rade ljudi na širokom, a što oni na uskom putu. Na koja mjesta navraćaju. U svakom slučaju 'uski je put' prikazan kao put odricanja. Djeluje dosta turobno moram priznati. Iza toga se krije teologija koja svetost razumije kao ne-grešenje. No ipak je riječ o bliskosti - odnosu. Sjeća li se netko vica o Cigi koji se obratio? ... Drugim riječima: nećemo činjenjem dobrih djela zaslužiti spasenje, već ćemo iz susreta s Ocem činiti djela koja su posljedica povjerenja.

'Uski put' vodi u Život (kod D-F - velikim slovom). Misli li se pritom na ono što inače zovemo 'vječnim životom', rajem, onime što dolazi nakon što naše tijelo završi dva metra pod zemljom? Mislim da Isusova poruka na isključuje taj Život u ovoj egzistenciji. Naprotiv. 'Ja dođoh da život imaju, u izobilju da ga imaju,' reče Isus kad je govorio o sebi kao Dobrome pastiru (Ivan 10. 10). O punini ovog života govori. Što pod 'životom' misle i očekuju ljudi bez vjere u vječnoga Boga morali bi od njih čuti. Iako bismo voljeli imati odmah i sve od tog Života o kome Isus govori, činjenica je da nas paralelno s ovom našom egzistencijom ('dolina suza'), 'Bog tješi u svakoj našoj nevolji' (2 Kor 1.4). Činjenica je da smo obraćenjem Bogu zadobili mir srca. Nije to apsolutni mir, ali je svakako dublji i potpuniji što smo bliže Bogu. O čemu nam svjedoče životi ljudi koji su hodili s Bogom, ako ne o tome da su ušli u taj Život? Da nisu molili za kolače već su bili zadovoljni s kruhom. Da nisu tražili darove, već Darovatelja.

5.1. Lažni proroci

Prepoznatljivi su ne po lijepim riječima već po djelima. Isus upozorava na one koji svojim djelovanjem nanose zlo stadi. Čak se i ne kaže da ljude navode da čine loše stvari, već baš da, poput vuka, otimaju, krađu, raskidaju veze, odnose, bliskost. Snaga nije u usamljeničkom hođu, već u zajednici. A lažni proroci će uvijek svojim lijepim riječima nagrizati tkivo zajednice tako što će otimati slabe, nezadovoljne. Širit će lažne glasine, poticati nezadovoljstvo iskazujući svo razumijevanje za nezadovoljnike, poticati ih u njihovu nezadovoljstvu. Gdje postoji nesklad između riječi i dijela tamo je zlo na djelu. Kad lažemo služimo zlome. Kad ogovaramo služimo zlome. Kad radimo protiv dobra, protiv jedinstva zajednice Isusovih prijatelja, služimo Zlome.

Oni koji će biti udaljeni, bit će to ne zato što su činili loše. Ta prorokovali su, izgonili zloduhe, činili čuda, već zato što ih Gospodin nikad nije poznao. Nikad nisu poznavali Gospodina. Nisu mu bili bliski. Religija će se zadovoljiti izvanjskim zadovoljavanjem forme i zahtjeva zakona, ali Isus, u Božje ime, traži više: traži sinovski **odnos**. Kad se poznamo, nužno slijedi i izvršavanje Isusovih riječi o kojima smo razmišljali proteklih nedjelja. Ti, koji poznaju Boga svojim djelima pokazuju da grade kuću na stijeni. Oboje je važno: čuti Riječ (a za to valja biti blizu Učitelju) i vršiti je. Put kojim kročimo, ako ne idemo sami, je put koji ima cilj. Ima smisao. Čuti Riječ života (imamo li

otvorene uši?) i vršiti je, kaže Isus, poput gradnje kuće koja će izdržati sve udare. Sigurnost nije u imetku, kako smo vidjeli prošle nedjelje, već u povjerenju. Povjerenju u onoga koji čovjeku govori. Kad čovjek koji čuje Riječ po toj Riječi i živi, siguran je od svih oluja. Raspeti Učitelj o tome svjedoči.

Završno: Može li ova crkva početi ozbiljno moliti da joj Bog pošalje osobu koja ima 'vlast u besjedi'? Može li Crkva u Hrvatskoj moliti za to? Isus je imao vlast, autoritet, snagu za djelovanje (što izvornik znači) i to se u njegovim riječima čulo. Svaki put kad pročitam ove riječi pitam se, baš poput Gideona, 'gdje su ta moćna Božja djela u našima danima u našoj zajednici?' Možda sam ja potpuni romantik kad očekujem da primjerice nešto od rečenoga s ovog mjesta postane djelom naše svakodnevice, ali ovo Isusovo propovijedanje s autoritetom, vlašću, mene kao propovjednika svaki put 'baci u bed'. Osjećam se tako književnik. Tako loš književnik. Kaže se da je mnoštvo 'ostalo zaneseno' njegovim naukom. Doduše ne znam je li imalo kakav konkretan učinak na njihove živote, tj. je li nastupila kakva promjena ili su naprosto bili na eventu i otišli kakvi su i došli? Oduševljeni ali nepromijenjeni. Možda su neki donijeli odluku da će promijeniti? Većina svakako nije. Oni koji jesu, nisu se promijenili odmah. Čovjek se ne mijenja ni brzo ni lako. Čovjek se rađa (relativno) brzo, ali rast i odgoj traju. Dok je živ.

U nekoliko smo širokih poteza kista ocrtali obrise Isusova nauka. Teški zadatak koji je stavljen pred bespomoćnu bebu iz Betlehemske štale - osloboditi narod svoj od grijeha njegovih - bilo je moguće izvršiti jedino iz povjerenja u Oca koji ne ostavlja one kojima je predao i koji su prihvatili zadatak: pokazati svijetu da nije ostavljen: da je Bog uistinu - Emanuel → s nama Bog. Mi iz tog zadatka nismo izuzeti. Naprotiv. I put nam je u tom slučaju isti: povjerenje u Oca bez obzira na okolnosti. Zahtjevi su veliki: postati savršen poput Oca, pravedniji od religioznih samopravednika, ljubeći neprijatelje. Dana su nam i sredstva milosti, duhovne discipline: milostinja, molitva i post. Ali i obećanje je veliko: kraljevstvo Božje, tj. s onima koji su Božji, a jesu to po povjerenju, Bog nesebično obećaje podijeliti sve svoje.